

DOMOVINA

Uredništvo

Prof. dr. Schillerjevci cesti št. 3. — Dopolne blagovilne fraz-kirski, rokopiši se ne vračajo.

Izhaja trikrat na teden, vsak **ponedeljek, sredo in petek** ter velja za Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 kron. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poštnina, namreč: Na leto 17 kron, pol leta 8 kron 50 v. N. Način plačila se pošilja upravitelstvu, plačuje se vanjprej.

Za inserate

se plačuje od vsake petil-vrste po 20 vinarjev za vsakokrat; za večje inserate in mnogokratno inseriranje zmanj postaj.

Mesečna priloga „Slovenski Tehnik“.

Ponemčevanje na Spod. Štajerskem in Koroškem.

Dejstva naj govore!

120.000 koroških Slovencev nima skraj nobene javne slovenske ljudske šole, 120.000 koroških Slovencev nima niti deset narodnih učiteljev. Na Štajerskem je tisoč in tisoč slovenskih otrok, katerim ni poskrbljeno za pouk v materinskem jeziku. Isto velja za Goricko in Istro, osebno pa tudi za Trst. Vse, kar čuti na jugu in severu našemu narodu sovražno, nam krade in tepta naše najenostavnejše človeške in božje pravice. Celó vlada sama je še pred nedavnim časom očitno delala na naše ponemčanje; danes je sicer še toliko previdna, da te svoje nakane ne kaže več s tako silo in tako očitno, zato pa je za nas tembolj nevarno njeno zakulisno ponemčujoče delovanje.

Kako sistematično se danes deluje na raznarodnje Slovencev! Lahki na jugu in Nemci na severu imajo celo vrsto „obrambnih“ društev, katerih namen pa seveda ni, braniti narodno last Lahov in Nemcev, temveč jemati nam, kar je našega. Na jugu deluje „Liga nazionale“ na severu je „Südmarka“ in „Schulverein“, v vodstvu katerih dveh društev sede kot glavne gosilne sile c. kr. avstrijski ministri. Za celo Nemčijo obstoji znani „Allgemeiner Deutscher Schulverein“, katerega namen je podpirati ponemčujoče tužnje avstrijskega nemtva. Celó v srobdoljubni Švici obstoji enako društvo z istim namenom, katero se isto-tako imenuje „Allgemeiner Deutscher Schulverein“.

To so glavne organizacije, katerih namen je raznarodnje Slovencev. In kake uspehe imajo? Nekaj dejstev: Na slovenskem Štajerskem je že čez 50 šol v rokah Schulvereina.

Op. uroditelstva: Natancina statistika nam kaže, da imamo na Slovenskem Štajerji, vitérvi slov. dele avstrijskega in cmarskega okraja in oditérvi tri sosesomska mesta Maribor, Ptuj in Celje 296 ljudskih šol, med temi 262 s slovenskim in 34 z nemškimi učnimi jezikom. Vitéti so tukaj tudi nekateri popolnoma nemški kraji v mariborskem okraju. Seveda pa imamo tudi v obmejnih krajih nekaj slovenskih šol, katere se puste podpirati po „Schulvereina“.

Da so se vse te šole zavemale predvsem ponemčiti zapadli jim slovensko dečo, je znano. Učitelji dobivajo posebne letne nagrade od Südmarke in Schulvereina, da vtrajno delujejo v smislu teh dveh društev. Kako je naše obojne šolstvo? Samo v podravski dolini je 12 ljudskih šol

v oblasti Schulvereina, razum teh je tam še osem dvojezičnih ali pa popolnoma nemških in samo osem slovenskih ljudskih šol. V celi podravski dolini je nekaj nad 70 učiteljskih motij, izmed katerih jih je pa le okoli 25 več ali manj narodnozavešnih in od Südmarke in Schulvereina neodvisnih. Tako izgleda šolstvo — bodočnost! — v kraju, ki je znan po svetu kot narodno precej zagotovljen!

Na Koroškem so le tri slovenske šole, izmed teh ena zasebna. V desetih letih je število nemtva na Koroškem poskočilo za 3 odstotke, kar imenujeta Südmarka in Schulverein javno uspeh svojega delovanja. In Nemci v teh dveh društvih so izračunali, da bo Koroška v 80 letih popolnoma ponemčena, ako bo ponemčenje tam tako napredovalo, kakor od leta 1890. do leta 1900.

To so naši zunanji sovražniki. A poznam še hujšega sovražnika, ki nas raznaroduje, in ta sovražnik smo mi Slovenci sami! Po časopisih in shodih se jaskuje in razpravlja, kako delajo naši narodni nasprotniki proti nam, a kje so ljudje, ki bi nastopili s pozitivnimi dejanji proti sovražnikovu dejanju? Nemci so začeli s sistematično kolonizacijo, že kupujejo slovenska posestva po mariborskem okraju in v Št. Ilju v Slov. goricah. — Slovensko časopisje je opozarjalo na to že zidavnaj, ali od naše strani se ni doslej začela še nobena protiakcija. V mariborskem okraju se širi in napreduje nemštvo z grozno hitrostjo, nemoteno, mariborski Slovenci se med tem pripravajo za oslovsko senco in Bog varuj, da bi jim kedo rekel, da niso narodnjaki do zadnje kaplje krvi. Časopisje je polno koroške tege, ali pa so se za rešitev in obrnitev koroškega Slovanstva že ukrenilo kaj radikalnega? „Svoji k svojim“ se kliče, ali pa imamo že kako organizacijo za neizprosno ureditvenje tega gesla? Nalo mladino nam potujčujejo, žrtvuje in delajo Slovenci, za našo šolsko družbo! A kaj vidimo? Polovica podružnic našega edinega obrambnega društva spi in družba sama je nedostopna za vsako prenosno v modernem smislu. Neobhodno potrebne organizacije po vzorcu „Südmarke“ še sploh nimamo, morda se še nikomur sanjajo ni o potrebi takega društva.

Najhujši sovražniki smo si mi sami, na čelu pa stoji slovenska inteligenca. V svoji mladosti se ta inteligenca mnogokrat ni hotela učiti neizprosne narodnega mišljenja, zato ga tudi sedaj ne pozna, ko igra vlogo narodnih voditeljev. Kolikokrat se naša inteligenca naravnost brani neizprosne narodnega mišljenja in potem ni čista, da se gode tako gorostasni sluhaji narodnih gre-

hov, kakor je bil nedavno oni v kranjskem deželnem šolskem svetu, kateri-rega sta zakrivila celo dva izmed najinteligentnejših Slovencev, tudi ni čuda, da takih gospodar ni blizu, kadar sinovi naroda zahtevajo od države in vlade, kar ste naroda dati dolžni in ni čuda, da taki gospodje le v premagih slučajih pokoplje sebe in celo svojo rodbino v še večjo narodno indiferentnost s tem, da si iščejo nemških žen!

Najhujši sovražnik ureditvenja naše narodne misli je v nas samih!

Poglejmo samo par statističnih števil za Štajersko in videli bomo, koliko narodne posesti si damo ugrabi škraj brez vsakega protivljenja! Cela vrsta občin okoli Radgone in Čumreka je prešla v nemške roke in še tekem zadnjih 25 let. V mestih Maribor, Ptuj in Celje je povprečno 73 odstotkov vsega srednje- in zgornještajerskega prebivalstva in celo 20 odstotkov vsega prebivalstva mesta Gradec je iz slovenskih krajev. Leta 1847 je bilo izmed tisoč štajerskih prebivalcev 362 Slovencev in 638 Nemcev; l. 1880. Slovencev 327, Nemcev 670; leta 1890. Slovencev 321, Nemcev 678 in l. 1900 Slovencev 314 (!), Nemcev 685!! Nemci so v tem času napredovali tojez za tri odstotke. Statistično pa je dokazano, da se štajerski Slovenci naravnim potom enkrat tako hitro množijo, kakor štajerski Nemci.

Vse to nam še jasneje dokazuje, kako hitro napreduje pri nas ponemčenje. Le vprašajmo: kje so tisti Slovenci, ki so se izselili v spodnjaštajerska mesta in trge? Kje so tisti Slovenci, ki so se izselili na Srednje in Zgornje Štajersko in kje so oni Slovenci, ki so si izbrali Gradec za svojo novo domovino? Teh Slovencev ni več, pač pa stoji danes mesto njih proti domačemu rodu janičarske armada, ki šteje okoli 150.000 glav.

In konstatirajmo še enkrat: kar jih ni potni nemški šovinizem in nemški ponemčujoči aparat, uničila jih je slovenska brezbriznost in slovenska malomarnost!

Politični pregled.

Domače dežele.

Vrnaljanje o ustanovitvi samostojnega ministerstva tehničnega dela je postalo v Avstriji že pereče. Važnost tehničnega dela je danesna na splošno tako priznana, da se naša doba inenajstotele tehničnega dela — in vendar v državni stvari je to delo doslej še neprimarno, brez organizacije, brez jednotnega, da celo brez strokovnega vodstva. Tehnično delo,

kolikor ga država proizvaja, ni postavljeno pod vrhovno vodstvo strokovno izobraženih tehnikov — ampak je izročeno juristom ter je vrhotele razdrobljeno na področja lešnih ministerstev: železnice, poljedelstva, trgovine, financ, nauka in notranjih stvari.

Vsi, izvemili naših državnikov so že zidavnaj spoznali, da se te razmere ne dajo več vzdržati. Vsi vedo, da so vsa tehniška dela, katere država v svoji rednji izvaja samo zato tako nedostopna in da samo zato zaostajajo za podobnimi deli privatnikov, ker v državi nisa vodena v prirodno in tehnično-znanstveno in tehničko-gospodarskem duhu, ampak samo v jurističnem in č večjemu je v trgovskem in finančnem duhu. Tu treba torej reforme. Vse tehniško delo treba združiti pod jedno samo ministerstvo tehničnega dela, katero mora biti izročeno tehnično-znanstveno in tehničko-gospodarsko izobraženim mozem, katerim bodo juridično, trgovsko in finančno izobraženi može dodeljeni samo kot pomočniki in svetovalci v onih vprašanjih, v katerih jih bodo rabili. V tem smislu bi morali reorganizirati tudi ministerstva poljedelstva in trgovine, katere so danesna popolnoma v rokah juristov, dočim so strokovnjaki v poljedelstvu, trgovini in obrti samo njih svetovalci in pomočniki. Nadjati se je, da bode novo ministerstvo tehničnega dela postavljeno na zdrav temelj ter da bode vsled tega služilo gospodarskemu razvoju in blagostanju države v mnogo večji meri — nego je to bilo tehničnem delu in razvoju vsled razcepčnosti in nerazumnega vodstva do sedaj mogoče.

Pogajanja med Avstrijo in Ogrsko so do jeseni pretrgana — ministri so že šli, ali pojdejo sedaj na počitnice. Kar se je do sedaj doseglo nam priča, da ostane temelj gospodarskih odnošajev obeh držav v celoti do 1918. L. nespremenjen. Do te dobe se bode pokazalo, ali se bode na Ogrskem industrija tako razvila, da bode Avstriji sami še neljubno in nemogoče ostati z Ogrsko v odlični in nemogoče ostati z Ogrsko sama zahtevala ločitve, ako pa se v teh 10 letih ogrska industrija tako ne porzdišne, potem bode Ogrji zahtevali, da se postavi notranja carinska meja, ali pa bode svojo industrijo zlastno podpirali. Nagodba bode sklenjena v obliki carinske pogodbe in ne kakor dosedaj v obliki carinske zveze. To bode Ogrji in ogrski vladni listi proglasili kot velik narodni uspeh, kar tudi je. Avstrija je napravila velike koncesije Ogrski glede ogrskega rentovnega bloka, ki bode še nadalje obrestovan s 4 3/5 % mesto s 4 2/5 %, kakor avstrijska renta. Avstrija se je

van iti in se stepiti, ker je bil to namero še prej izrazil. On pa je vkljub temu šel vnu in je začel one, ki so kregjali, na korajžo klicati in po platu kreglišča razbijati, dokler ni eden kregjavcev prišel vnu gledat, kaj da mož kaže. Oni pa skoči k njemu in ga vrže ob tla. Ta je seroda začel klicati na pomoč in na to je prišel več kregjavcev gledat, kaj to se zunaj dogaja. Ker so videli ona dva na tleh, skočili je eden, za katerega se „vahtarca“ že davno prav posebno zanima, k njima in je napadlega vzdignil in odstranil. Iz tega najhujšega dogodka pa je nastvarila celjska „vahtarca“ cel poboj. Da to ni res, da bi bil oni pijani človek brez zavesti oblezal, dokazuje že ta slučaj, da ga njegova slaba ni otvirala pozoge, ko so drugi zopet odšli v kreglišča, razgrajati in kričati. Če bi bil dotični, za katerega se pravzaprav gre, Nemec, potem bi se pač „vahtarca“ za tak malenkosten dogodek prav nič ne zanimal; ker pa je dotični Slovenec, garedila je „vahtarca“ iz nobe konja. Če bi se Slovenci tako zelo zanimali za vse rabuke inšd Nemci, bi pač imeli dosti dela. Zal, da je to notivo populonpa po „vahtarci“ posnel tudi ljublj. „Slovenec“.

— **Imenovani.** Imenovana sta kancelistom pisarniški sodeljajca in sicer g. Jozef Barč za okr. sodnijo Ptuj in Andr. Majcen za okr. sodnijo Koper.

— **Iz davčne službe.** Davkarjem so imenovani davčni kontrolorji gg. Rupert Brunot, Joz. Mikula in Jak. Tohinc, kontrolorjem je imenovan g. Oto Štepec, odstopil je imenovan pristav g. Ladislav Jerše in odstopil v X. čin tuzar, je imenovan pristav g. Andr. Val.

Odklikovanje. Odklikovan je bil v Ptuju pisarniški narodnik Zlatuta s srebrnim zaščitnim križcem v krono, ker je nosil pri nekem postaru na Rogu staro ženo in ga gorče hlače.

— **Za sokolsko slavnost v Zaluču dne 4. avgusta t. l.** so pripravila do sedaj slednja sokolska društva svoje sodelovanje: Bradarice, Brežice, Celje, Gradec, Kranj, Kamnik, Maribor, Ljubljana, Slika. Za jasno tevidnost je preizkušenih 12 vrst na orodju in nad to točevalcev za proste čaje. „Zalčki Sokol“ se trudi, da kar najbolje sprejme svoje goste, kar se mu gotovo posreje, ker na prvi med-deli nemurno potonjajo narodne stane iz Zaluča in ope Srčanke domne. Vab-ležba iz Savinjske doline, Celja in okolice ter vlak ude. Spodnjeavstrijske bi volikarika iz tega čerika je skrbel „Zalčki Sokol“ za prostoj vlak, ki tudi iz celja ob 11. in 13. urah dopolnje. S tem vlakom se odpravijo Slika in celje na da se za polnočasno tvoj domi prijetni v ljublj. krajem kotičnem stavali.

— **V Gornjograd priše ljubljanski škof Jeglič.** Bival bo na svoji graščini mesec dni.

— **Na Dobral** so imeli tamonji Nemci nek „Liederkranz“. Na koncu koncerta pa so se med seboj opovali in okledali. To je bila zadnja zanimiva točka.

— **Iz Drazmarja.** G župnik Štanjanski, Goresič, je vabil razne posetnike na neko zborovanje, katero se bo vršilo prihajajo nočeljo, ob 6. uri popoldne. Na tem zborovanju bi se naj osnovala „Pasosijilica“ za šaštansko okolico; zato tudi pride iz Ljubljane od „Zadrnice zveze“ nek poročevalca. Vendar ne bodo kmetje osnovali takega zavoda na nasvet Goresičev, kateri je bil tudi bster konzumnega društva žalostnega spominja? Goresič tedaj sopot splotkarj skopno z „zvezarji“, hateri se zmiraj najdejo.

— **Iz Laskovega.** Na izrednem občnem zboru bralnega društva dne 8. t. m. je bil izvoljen predsednikom g. Pavol Lorenč, knjigovodja združenih pisarstven, podpredsednikom pa gosp. Franjo Novak, hišni posestnik, oha v Laškem.

Na odlošnihi gg. Karola in Rudolfa Cimperšek, Ivana Burger in Petra Kogelje 17. t. m. nabralo se je za bralno društvo lep znesek 38 K 76 v. Vsem darovalcem, posebno pa še g. K. Cimperšek, ki je prispel sama z 20 K izrekamo na tem mestu najpristonejšo zahvalo.

Obdar br. dr. za laški trg in okolice.

— **Pl. Vistarič,** licit brežjski glavar, je po poročilih „P. S.“ pohvalil v — Ameriki. Zato se je lajo ustavila priiskava proti njemu.

— **Iz Brežic.** Neki brežjski nemškatar so razburja v graški „Tagespost“ na skrajno zloben in surav način našel neko okolščino, katero je razpoval dr. Benkovič župnostvom, da izrazijo svoje zapanje g. Wirta in Brovca, slov. daravnika uradnikoma v Brežicah in prostotirajo proti nastavljanju nemških daravnih uradnikov v okolaju v katerem biva 97 odstotkov Slovencev. Očita županom, da s tem — demurrirajo nemške uradnike! A on sam demurrira v resnici oba slov. uradnika na najpolnejši način. Hvala Bogu — nisva vsč v trah časih, ko ni smel dr. uradnik javno pokarati, da je Slovenec! — Naj se Nemci le talašijo! Govore zmiraj o svojem posestnem stanju, katerega na Sp. Stajerin ne more hiti! Odlej naprej se bodo zahtevali samo župani brežjskega okruga in dr. Benkovič naj se vrnje na kve posebno stanje, to je, naj zapuste nemški uradniki nosa tla in naj gredo nad Nemce, svoje točke galdoval bi to ves Sp. Stajer, vsi župani in vsi poslanci, kateri so kolikoj zavodilo svojega „lov. vola“! Na Sp. Stajerin treba pomesti nemška,

nam tako sovražno uradništvo! Mi ne silimo med nje, naj nas puste doma! Zato mislimo, da bodo še večkrat javkali naši nemškutarji nad zgubo svojih namišljenih pravic — toda zastoj! Naš narod vkljub nemškutarstvu in svojim notranjim bojem politično dozoreva in ko se popolnoma zave svojih pravic in svoje moči na Spod. Stajerin, bodo tuje in sovražno nam nemško sodniško in davčno uradništvo prvo, katere hode moralo posrati svoja šila in kopita in iti med svoje rojake. To bo ob enem akt pravice in osvobodjenje ljudstva nemške uradniške more.

— **Čitalnica v Selnici ob Dravi** priredi v nočeljo, dne 18. avgusta t. l. veselico na vrtu costilne g. A. Dopplerja. Začetek o. 3. uri popoldne. Čisti dobiček je namenjen v nabavo društvene knjižnice, ki ima do sedaj lore malo knjig. Ker je v Selnici le nekoliko zarednih Slovencev, in se toraj ne morem zanesti na domačine, prosimo vladno vse narodnjake od latic in dalje, naj se polnostilno udeleže veselice. Za dobro postrežbo se bode skrbelo. Veselica se vrši ob vsakom vrenemu. Zeleniške zveze so zelo ugodne. Iz Maribora prihaja vlak v Ruše popoldne ob 2. uri 27 minut in ob 3. uri 41 minut, Odhajajo ob 3. uri 56 minut popoldne, ob 8. uri 32 minut in 11. uri 10 minut zvečer. Od usopnotne strani pri prihaja ob 1. uri 21 minut popoldne. Ob ruško postaje do Selnice je le 20 minut. Členjena društva v okolici prosimo, da bi vs dan ne prirošila veselje. Natančnejši program veselice se naznani v obhodni številki.

— **Iz Šmarji pri Jelšah** smo nedavnočnega poročali, da se letos tako hla namovo žila, povečava in popravlja, kakor se od pantivke na. Dones moramo pa omeniti, da v ta vsakokaj razveseljavč pokret nikakor ne spadata obe šolski postaji. Bro-natratnega doška šola je kaj impozantna stavba z lepo fasado, ali opazovalce je vznevoljeno tudi znamenje-nostjo, katere posloje že na zmoj kajo. Terasa pred hla razpada, ruhanje stene bi bilo treba na moro popraviti; toliko strah žalosti ni na nobeni zasebni listi, kakor na tej šoli. A dekliska šola je še poskavn, kajaj ta se pomaša z ostanki in odločki vrtulje. Špolski je ravno dekliska šola o kateri smo že vskrikat pisali, v takem stanju, da se samo odine, kakda da je ni že g. g. ke okrajni nadzornik z. zdravstvenih stavov kratkoročno uradnim potom nianal opreji, ker je nevarne in neuporabne v kvar in je potrčevano v takih vil-niških karnatlah najvarno nevarno. S tem bi bil vrtulni odloki občista le utrdila, da bi bila poskleda kakor je niki dolžnost za primere, sodbe

prostora za deklisko šola. Posebno de-felni šolski svet bi se haje oddahnil, če bi se tako ta gordijska vial sprokel. Vse na šolskem posloju bi moralo biti vzgojerno vrednosti za mladino in naj bode potemtakem vzorno. Kar pa zamarmjenost, pomakljivost itd. to ni, treba je odponosti. Upajmo, da napravi tej šmarški šolski miseriji, sedaj ko je pri estj-cem političnem oblastavn prenehal medvladje, konec kak Aleksander če tudi ne Veliki, za rešitev tega za nas porednega vp-ta-sanja dovolj močasti. Mi mu bodno hvaležni.

— **Na občni zbor „Bodornosti“**, akač lor. drašta, kateri so vrši dne 3. avgusta popoldne ob 4. uri v „Narodnem domu“ v Ptuj, so seveda rahljeni tudi lor. abiturienti, katere smo zadnjik kar antepandog vzeli med vi-sokolce. Ker je društvo razširjeno sedaj na cel Sp. Stajer, vabimo naj-vljubnejše vse lor. abituriente in vi-sokolce ne le iz Slov. goric temerč tudi iz celoga Podravja in ostal Sp. Stajerja, da pristopijo društvu in se udeležijo občnega zbora. V onjeled smiljivim prikaznim med štaj dijaštvom, ki kažejo, da sejejo krajski kler, aka-demski svojo ljuliko tudi že na Stajer-skem, je treba zmotnega in spoznamnega nastopa vseh vsobodnošestnih dij. elementov. Na plan tedaj!

— **Socializem ljutomerskih ve-ljakov.** Mladu soboto je prispel v Ljutomer žurnalost Artur Felin-ky radom iz Varšave, nameraval je privedi v Čitalnici predavanje o svojem potovanju ter ruških razmerah, kakor je to storil že v nšestot krajih nemar-hje. Dacin mu tega niso zabranili v odlično nemški trgih in mestih, sta se upela v Ljutomeru njegovi nameri župan Timra v lepo slozi z okrajnim glavarjem Ramezjem. Nevarnost! Ali se gospoda res tako boji za trbho ljutomersko nemstvo, ki bi ga njegov slovanščiki govor utegnil omagati? Značilno je v vsakokaj, da se tre-o-jejo gospodini pri glavarstvu in županstvu njihove nemško hlačne pred enim samim nemščikom Slovancem.

— **V Ljutomeru** bodo tudi Kle-rikalni abiturienti lo in 11. avgusta svoj sestajnik. Koj se pravzaprav naj-nilo mladi krajske klerikalne potelice, da zbirajo v — Ljutomeru, nam je precej nevarno. Pribejo tudi junaški „Dancari“ in „Zerjani“, da bodo v sodelovanju ljubomruških gospodov, upravitelj „Družega lova“! Upamo, da bodo napredni krogi v Ljutomeru to „klobučki“ abiturientu in akademiku — Krajskemu, pri ču-mo izmahnali. Dru-gica. H prometa svedobnošestnosti in „Slovenec“ nosilo na sta-odkom se zaslužilo.

— **Iz Svobice,** so se našlo postalo je v Varnem po opravku. Ko so v vrtulni in prečel od dr. in g. g.

LAMPIJONE ZA POSILOVE IN DRŽALA ZA ČA-SOPISE. PRIPOROČA SI DRUŠTVOM **P. KOSTIČ V CELJU.**

VELIKA TRGOVINA MODNEGA PERILNEGA SUKNENEGA IN MANUFAKTURNEGA BLAGA PO NAJNIŽJIM CENAM
CELJE NARODNI DOM **KAROL VANIČ** CELJE NARODNI DOM

